

Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського
Професійно-технічний університет науки та технологій Гуанджоу
Коледж технологій та бізнесу Гуанджоу
Академія економічної освіти Молдови
Інститут імені Юнуса Емре в Києві
Центр українсько-європейського наукового співробітництва
Видавництво «Азіатика»

V МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
ТАВРІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

до 80-х роковин з дня смерті провідного науковця та засновника
Таврійського національного університету
Володимира Івановича Вернадського

26 березня 2025 року

м. Київ, Україна

Львів – Торунь
Liha-Pres
2025

УДК 005.745:378.4(477.75)ТНУ(062.552)

П 96

П 96 V Міжнародна науково-практична конференція Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського до 80-х роковин з дня смерті провідного науковця та засновника Таврійського національного університету Володимира Івановича Вернадського : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського до 80-х роковин з дня смерті провідного науковця та засновника Таврійського національного університету Володимира Івановича Вернадського, 26 березня 2025 р., м. Київ. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. – 368 с.

ISBN 978-966-397-502-3

У збірнику представлено матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського до 80-х роковин з дня смерті провідного науковця та засновника Таврійського національного університету Володимира Івановича Вернадського (26 березня 2025 року, м. Київ).

УДК 005.745:378.4(477.75)ТНУ(062.552)

ISBN 978-966-397-502-3

© Таврійський національний університет
імені В. І. Вернадського, 2025
© Українсько-польське наукове видавництво
«Liha-Pres», 2025

Науковий комітет:

Валерій БОРТНЯК – професор, доктор юридичних наук, ректор Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Цуй ИНДЕ (崔英德) – професор, доктор технічних наук, Професійно-технічний університет науки та технологій Гуанджоу (广州科技职业技术大学);

Ріхуа ВАНГ (王日华) – професор, доктор наук у галузі громадського здоров'я, Коледж технологій та бізнесу Гуанджоу (广州工商学院);

Григорій БЕЛОСТЕЧНИК – професор, доктор габілітованих наук, Академія економічної освіти Молдови;

Іхсан ДЕМІРБАШ – директор київського офісу Інституту Юнуса Емре;

Олександр БЕССАРАБ – доцент, кандидат філологічних наук, проректор з науково-педагогічної діяльності та інноваційного розвитку Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Лілія МАКАРЕНКО – доцентка, докторка політичних наук, проректор з навчальної роботи Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Володимир ГОРНИК – професор, доктор наук з державного управління, директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та природо-користування Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Анатолій ПУТІНЦЕВ – доцент, кандидат економічних наук, завідувач кафедри фінансів та обліку Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Павло БЕЗУС – доцент, кандидат економічних наук, завідувач кафедри менеджменту та міжнародних економічних відносин Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Ірина ПЕТРОВСЬКА – доцентка, кандидатка економічних наук, завідувачка кафедри публічного управління, туризму та готельно-ресторанної справи Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Сергій ГУБАРСВ – доцент, кандидат юридичних наук, директор Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Зореслава ЗАХОЖАЙ – доцентка, кандидатка історичних наук, завідувачка кафедри державно-правових і гуманітарних наук Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Олена ВЛАСЕНКО – доцентка, кандидатка економічних наук, завідувачка кафедри психології, філософії та суспільних наук Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Ольга ШАРАГІНА – старша викладачка, кандидатка філологічних наук, директорка Навчально-наукового інституту філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Катерина ХОМА – доцентка, кандидатка філологічних наук, завідувачка кафедри слов'янської та романо-германської філології Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Анжеліка ДОСЕНКО – доцентка, кандидатка наук із соціальних комунікацій, завідувачка кафедри журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Таміла СЕПТЯГ'ЯЄВА – кандидатка філологічних наук, завідувачка кафедри кримськотатарської філології та загальноузовівських дисциплін Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Сергій БАБІЙ – доцент, кандидат філософських наук, завідувач кафедри східної філології Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Володимир КИСЕЛЬОВ – професор, доктор технічних наук, директор Навчально-наукового інституту муніципального управління та міського господарства Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Наталія ОМЕДИНСЬКА – доцентка, кандидатка технічних наук, завідувачка кафедри інженерних систем та технологій Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Олександр ГУЙДА – професор, кандидат наук з державного управління, завідувач кафедри комп'ютерних та інформаційних технологій Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Олег БОЙЧЕНКО – кандидат економічних наук, Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Гаяна ЮКСЕЛЬ – докторка наук з соціальних комунікацій, доцентка, професорка кафедри журналістики ННІ ФіЖ, членкиня Меджлісу кримсько-татарського народу, співкоординатор Центру реінтеграції та розвитку Криму Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Андрій ШЕКУН – координатор групи «Гуманітарна політика» Експертної мережі Кримської платформи, представник Крайової Ради Українців Криму, головний редактор газети «Кримська світлиця», співкоординатор Центру реінтеграції та розвитку Криму Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Валентина ПОТАПОВА – керівниця напрямку національної адвокації в сфері освіти Центру громадянської просвіти «Альменда», членкиня Експертної ради при Представництві Президента України в АР Крим, членкиня Центру реінтеграції та розвитку Криму Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Юрій СМЕЛЯНСЬКИЙ – експерт з питань тимчасово окупованих територій, співзасновник БФ «Інститут Чорноморських стратегічних досліджень», член Експертної ради при Представництві Президента України в АР Крим, член Центру реінтеграції та розвитку Криму Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Сергій КОВАЛЬСЬКИЙ – голова ГО «Кримський центр ділового та культурного співробітництва «Український дім», член Експертної ради при Представництві Президента України в АР Крим, експерт групи «Гуманітарна політика» Експертної мережі Кримської платформи, член Центру реінтеграції та розвитку Криму Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

Володимир ЛЯШЕНКО – представник Національної ради в Автономній Республіці Крим та місті Севастополь, експерт групи «Гуманітарна політика» Експертної мережі Кримської платформи, член Центру реінтеграції та розвитку Криму Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського.

Організаційний комітет:

Кобиліна Юлія Миколаївна – директорка центру підвищення кваліфікації Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

Асоян Емма Шаваршівна – керівник відділу міжнародних зв'язків Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

Добрянська Наталія Валеріївна – доцентка, кандидатка юридичних наук, завідувачка аспірантури, докторантури Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського.

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. 80-ТІ РОКОВИНИ ВІД ДНЯ СМЕРТІ ПРОВІДНОГО НАУКОВЦЯ ТА ЗАСНОВНИКА ТАВРІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВОЛОДИМИРА ІВАНОВИЧА ВЕРНАДСЬКОГО

Антонюк П. О.

Інноваційний розвиток олійно-жирової промисловості
через агровольтаїку: соціально-економічні та екологічні перспективи
для євроінтеграції 15

Лисенко С. Є.

Кібербезпека під час розслідування незаконного переправлення осіб
через державний кордон України..... 19

Распопов В. Б.

Долучаймося до реалізації проекту «Цифрові аватари
видатних українців: В.І. Вернадський» 22

Романюк Ю. М.

Правові засади провадження професійної торгівлі
на фондовому ринку в Україні..... 27

Яроцький В. О.

Віртуальні активи як інноваційний фінансовий інструмент:
потреба правового врегулювання..... 30

НАПРЯМ 2. ПЕРЕМІЩЕННІ ЗАКЛАДИ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД, РЕФОРМИ ТА ВИКЛИКИ

Аношкова Т. А.

Формування глобальної компетентності
в закладах вищої освіти України в умовах війни 34

НАПРЯМ 3. РЕІНТЕГРАЦІЯ ОКУПОВАНИХ ТА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Алкссєйченко О. В.

Політика України щодо повернення тимчасово окупованих територій:
теоретичні засади і практичні рекомендації 38

Бондаренко Є. Р.

Стратегічні комунікації: чому важливо плекати культуру пам'яті
про тимчасово окуповані території. Острів Крим..... 42

Олійник Г. І.

Нова архітектура для України: відновлення, інновації
та сталий розвиток48

Чеканов В. Ю.

Тимчасово окуповані регіони України: особливості ідентифікації.....51

Юксель Г. З.

Російська пропаганда в Криму та кримські татари:
викриття міфів і маніпуляцій54

**НАПРЯМ 4. ПРОБЛЕМА УКРАЇНСЬКОЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ЖИТТІ
ТА ТВОРЧОСТІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО**

Космина В. Г.

Російський колоніалізм в Україні і В.І. Вернадський.....59

Костючок П. Л., Щербін Л. В.

Українське питання в партійній діяльності В. Вернадського.....63

Павлюк О. Д.

Взаємозв'язок професійної та національної ідентичності з лідерською
поведінкою у студентів-психологів під час військового стану65

**НАПРЯМ 5. СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ
ТА ПОЛІТИКО-ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ
В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ**

Герасименко Н. В., Кулінська Я. І.

«Щоденник війни» О. Єфименко
як документ російсько-української війни.....69

Лазебник Я. О.

Роль політичного класу у посиленні національної стійкості
українського народу: проблемні та сильні сторони.....72

Степанов А. Т., Шаповалова А. М.

Сучасний український популізм як різновид маніпулятивних технологій
і загроза українській демократії післявоєнного часу75

Чирко Б. В.

Будапештський меморандум й проблеми забезпечення
обороноздатності України.....79

НАПРЯМ 6. РОЗВИТОК ТУРИЗМУ ТА ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Гопанчук Л. М., Судик С. О., Пятак М. М.

Відновлення та розвиток туризму й індустрії гостинності у повоєнний період: виклики та перспективи83

НАПРЯМ 7. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Chekalenko L. D.

Tactical concessions of the Kingdom of Thailand
as a future strategic victories87

Шуман В. Ю., Каращенко В. С.

Практики застосування грантового фінансування наукової сфери
в умовах воєнних конфліктів та економічного відновлення90

НАПРЯМ 8. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ЮРИДИЧНІЙ НАУЦІ

Бичков І. Г.

Правова свідомість суддів як процесуальна гарантія
їх неупередженості при відправленні правосуддя94

Васецький В. Ю.

Захищеність прав і свобод людини як умова існування
і розвитку держави у післявоєнний період97

Волохов О. С.

Конвенційні органи ООН у сфері контролю
за дотриманням прав людини та їх вплив
на розвиток національного законодавства100

Грицюк І. В., Поліщук Д. О.

Система заходів запобігання колабораційній діяльності в Україні104

Добрянська Н. В.

Оцінювання результатів діяльності державних службовців
як стимул їх професійного зростання108

Єрохін О. П.

АКТУАЛЬНІ ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ СУБСИДІАРНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ПРОЦЕДУРІ БАНКРУТСТВА112

Зелінський О. І.

Приєднання як форма реорганізації товариств з обмеженою
відповідальністю за законодавством України115

Комашко В. В., Кравченко С. О.

Питання кримінальної відповідальності суб'єктів декларування в Україні..... 120

Кубарєв М. Д.

Суб'єкти запобігання корупції в Україні: система та повноваження..... 124

Лагутін Є. В., Горішний К. О.

Проблемні питання щодо визначення мети та наслідків покарання за вчинення правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби..... 129

Мельковський О. В.

Особливості спеціальної фізичної підготовки правоохоронців у сучасних умовах періоду воєнного стану..... 133

Мельник В. М.

Соціально-психологічні детермінанти правового режиму *lex foedus* на прикордонні Римської імперії..... 136

Мотрич В. А.

Еволюція правових механізмів боротьби з податковим ухиленням: історичні уроки та сучасні виклики 141

Омельчук В. М.

Особливості контролю за виконанням функцій щодо управління корпоративними правами, що належать державі..... 143

Пашенко П. М.

До питання про невідворотність покарання в контексті правового нігілізму під час скоєння військових правопорушень 147

Петриченко О. П.

Новації Закону України «Про адміністративну процедуру» та їх значення для вдосконалення адміністративно-правового забезпечення функціонування ринку природного газу 151

Петков С. В., Макарова Т. П., Корнійчук О. О.

До питання про стан супроводження подання повідомлень про правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби, взаємодію з органами досудового розслідування: теорія та практика..... 156

Правдюк В. М.

Проблеми планування українських міст в нових умовах 162

Пушкар О. А. Кримінальна відповідальність за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою як важливий засіб протидії корупції	166
Рябих Н. В., Грабовець В. В. Міжнародні перевезення та кримінальні ризики: правові та практичні аспекти	169
Серебро М. В. Напрями удосконалення юридичної відповідальності у сфері використання інформаційних технологій в Україні.....	173
Томин С. В. Типові способи ухилення від призову на військову службу як елемент криміналістичної характеристики злочину, передбаченого ст. 336 КК України.....	177
Ціпотан Ю. П. Предмет посягання (неправомірна вигода) як елемент криміналістичної характеристики розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених суддями	181
Чудик-Білоусова Н. І. Правові засади функціонування бізнесу в умовах реформування трудового законодавства.....	185
Шкелебей О. В. Межі судового контролю в адміністративному судочинстві в аспекті Закону України «Про адміністративну процедуру»	189
Щекун О. А. Автономія як інструмент реалізації права на самовизначення: порівняльний аналіз моделей, викликів та наслідків у міжнародному досвіді і перспективи для України	193
НАПРЯМ 9. ВПЛИВ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ НА РОЗВИТОК МИСТЕЦТВА В УКРАЇНІ	
Лещенко Т. О., Шевченко О. М. Значення муралів у культурному просторі міста	197

НАПРЯМ 10. РУСИФІКАЦІЇ ТА ВИНИЩЕННЯ МОВ КОРИННИХ НАРОДІВ: ПРОБЛЕМА ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ І МОВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ НАСЕЛЕННЯ КРИМУ ТА ЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ

Андріянова О. Я.

Кримськотатарська мова: сучасний стан, проблеми
і перспективи розвитку205

Бачмага А. А., Антонова О. Г.

Кримськотатарська періодика як засіб збереження
національної ідентичності в період становлення
тоталітарного режиму (20–30 рр. XX ст.).....210

НАПРЯМ 11. ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В МОВНОМУ ПИТАННІ

Ялова О. В.

Євроінтеграційні процеси в та їх вплив
на реалізацію мовної політики в Україні.....214

НАПРЯМ 12. ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ ТА ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЩОДО ЕНЕРГО- Ї РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ, ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ В ГАЛУЗЯХ ПРОМИСЛОВОСТІ, МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА КОМУНАЛЬНОЇ ТЕПЛОЕНЕРГЕТИКИ

Дергач Т. О., Сухомлин Д. А.

Ефективне покриття для підвищення терміну безремонтної експлуатації
труб у жорстких умовах нафтогазодобування.....218

Sakhnovska V. M., Skichko M. O.

Technical and economic justification for selecting methods for restoring water
supply and wastewater networks, taking into account environmental
and economic damage222

Sieliukov O. V., Licong Cai

The creation of effective power supplies for unmanned vehicles225

Сиваш С. Б.

До питання оптимізації витрат у морському транспорті.....228

НАПРЯМ 13. ІНФОРМАЦІЙНА ТА КІБЕРБЕЗПЕКА У ВОЄННИЙ І ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Вінтонів-Бахарєва С. З.

Гуманітарна безпека у цифрову епоху:
боротьба за цінності та історичну правду231

Дроменко В. Б., Омецинська Н. В., Гуйда О. Г. Аналіз вимог до функціональності автоматизованої системи реагування на надзвичайні ситуації	234
Жданкевич М. О. Удосконалення законодавства про захист персональних даних України в умовах воєнного стану	237
Міхєєв Ю. І., Лобода В. В. Вимоги до системи захисту від зовнішніх інформаційних загроз	241
Тарнавський А. М. Цифровізація державних послуг та кіберзагрози: виклики для регіонального управління в умовах війни та післявоєнного відновлення	244
Чашницька Т. Г. Інформаційні технології у період воєнного стану під час освітніх та наукових процесів	248
Чермнов М. В. Аналіз методів підвищення рівня кібербезпеки об'єктів критичної інфраструктури	250
НАПРЯМ 14. СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРОВОЛЬТАЇКИ В УКРАЇНІ	
Дем'янчук О. І., Сенько В. В. Ризики та виклики для економічної безпеки України в енергетичному секторі	254
Іванців В. В., Жадько О. А., Федонюк В. В. Оцінка перспективності агровольтаїки у Волинській області України ...	257
Петруха С. В., Петруха Н. М. Агробудівельні кластери: технологічна сингулярність в напрямі біоекономіки	260
НАПРЯМ 15. ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ДЕОКУПАЦІЇ ТА РЕІНТЕГРАЦІЇ АР КРИМ: ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИМІРАХ ВІД ННІ	
Бондарук М. В. Необхідність реалізації механізмів розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні	264

Казак К. І.

Трансформація механізмів публічного управління
туристичною галуззю в умовах деокупації та реінтеграції АР Крим.....267

Кобиліна Ю. М.

Трансформація механізмів інформаційно-аналітичного забезпечення
діяльності органів публічної влади в умовах деокупації
та реінтеграції АР Крим.....270

Уховський В. В.

Публічне управління територіальної організації влади в Україні:
сучасний стан та виклики післявоєнного періоду273

Штепа І. М.

Новітні виклики для публічної політики у сфері нагляду
та регулювання на ринку цінних паперів277

**НАПРЯМ 16. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД,
РЕАБІЛІТАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ
ТРАНСФОРМАЦІЙ**

Баратюк А. Ю.

Перспективи використання технологій віртуальної реальності
у психологічній реабілітації військовослужбовців281

Барсученко І. В.

Біологічна та соціальна детермінація протиправної поведінки285

Березинець Т. Ю.

Соціальна психологія злочинності: причини та запобігання.....288

Вашенко О. С.

Кореляційні зв'язки психічних станів: дослідження впливу воєнних
стресорів на психологічне благополуччя подружжя292

Власенко О. О.

Дисоціація як відповідь психіки особистості на травмуючу ситуацію294

Дробот О. В.

Когнітивні та психосемантичні підходи щодо відновлення метального
здоров'я людини297

Жильцов А. О.

Принципи консультативної діяльності психолога
реабілітаційного центру.....300

Кобець І. В.

Моделювання явищ реабілітації та професійної інтеграції
військовослужбовців.....302

Кривошеєва Л. А., Кушенко І. В.

Вплив арт-медитативних практик на психоемоційний стан осіб,
які пережили травматичні події в умовах суспільних трансформацій.....306

Кухаренко О. А.

Психологічні особливості впливу війни
на професійний саморозвиток особистості308

Ларченко Н. Р., Маслянікова І. В.

Комп'ютерні ігри як новий терапевтичний інструмент
в роботі з дітьми.....311

Макаров О. М.

Стрес та психологічна адаптація військовослужбовців
із набутою інвалідністю315

Мосасєв Ю. В.

Проблеми соціального супроводу ветеранів війни
та демобілізованих осіб в рамках Центрів ветеранського розвитку318

Осетрова О. О.

Проблема суїциду в Україні у контексті викликів сучасності:
особливості соціальної роботи з людьми групи суїцидального ризику...321

Романів В. П.

Юридична психологія соціальні фактори правової поведінки
в умовах війни.....324

Семенюк Д. В.

Психологічне благополуччя: теоретичні підходи
та сучасні дослідження327

Стежко З. В.

Роль філософської методології
у формуванні соціальної ідентичності суб'єкта331

Терновий В. А.

Соціально-психологічний супровід особи,
що постраждала внаслідок воєнної агресії.....333

**НАПРЯМ 17. СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК МЕДІАКОМУНІКАЦІЙ
ТА ЖУРНАЛІСТИКИ**

Horda O. V., Karas M. A.

Monetization models in mass media industry:
Ukraine's experience and international cases338

НАПРЯМ 18. МІЖНАРОДНА КОМУНІКАЦІЯ, МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ТА «ІНФОРМАЦІЙНА ГІГІЄНА»

Леженко С. О.

Трансдіагностичні механізми емоційних розладів та шляхи зміни
душевних станів військовослужбовців в процесі реабілітації.....342

Nyky porets S. S., Herasymenko N. V., Krutchenko O. O.

Fostering critical information analysis skills in English language teaching.....345

Radul S. H.

Barriers to verbal communication in aviation safety349

НАПРЯМ 19. МОВИ ЄС ТА ПРОЦЕС ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Золотарьова О. В., Скирда А. Є.

Міжнародна академічна мобільність як елемент
євроінтеграції України354

Керекеша О. І.

Євроінтеграційна трансформація політичних інститутів України:
виклики, перспективи та наслідки.....357

Сергєєва Г. А.

Університетський курс професійної іноземної мови
та неформальна освіта в реалізації концепції навчання
впродовж життя360

Харченко О. А.

Еволюція та сучасні виклики регіональної політики України
в контексті євроінтеграції.....363

НАПРЯМ 18. МІЖНАРОДНА КОМУНІКАЦІЯ, МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ТА «ІНФОРМАЦІЙНА ГІГІЄНА»

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-502-3-90>

Леженко С. О.,

аспірант

*Університету Григорія Сковороди в Переяславі
м. Переяслав, Київська область, Україна*

ТРАНСДІАГНОСТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ЕМОЦІЙНИХ РОЗЛАДІВ ТА ШЛЯХИ ЗМІНИ ДУШЕВНИХ СТАНІВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В ПРОЦЕСІ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Військовослужбовці занадто часто у своєму житті відчувають емоційний біль – депресію, тривогу, страх, гнів та інші болісні відчуття, які не дають їм змоги гармонійно жити і працювати. Як виявити їхні навички, за допомогою яких вони справляються зі своїми душевними стражданнями? Які індивідуальні захисні механізми спрацьовують, через що виникає тривалий душевний біль?

Загальновідомо, що у кожного військовослужбовця (як у кожної людини) є механізми, що захищають їх, допомагають справитися зі стресом, подолати емоційний біль. Одні з цих захисних механізмів полегшують емоційно забарвлені страждання, а інші мають зворотний ефект, значно погіршуючи емоційний стан [1; 7; 8].

З огляду на це виникає ще кілька запитань: як допомогти військовослужбовцям подолати емоційний біль? Що має з'ясувати і здійснити психолог в процесі реабілітації, щоб кваліфіковано допомогти військовослужбовцям, які потребують психотерапевтичних втручань, впоратися з емоційним боєм? Як сприяти їм запускати процеси змін в емоційній сфері, щоб впоратися з виниклими емоційними проблемами?

Група дослідників [1] вважає, що завдання психолога (терапевта) полягають у тому, щоб допомогти військовослужбовцям самостійно запустити зміни в своїх емоційних станах, що дозволять їм досягти наступних результатів. По-перше, зменшити інтенсивність і частоту болісних відчуттів; по-друге, подолати вплив негативних думок; по-третє, робити вибір, спираючись на цінності, а не на емоції, і, нарешті,

перестати уникати життя і почати жити і діяти в нових соціальних умовах.

Щоб реалізувати окреслені завдання, психологу потрібно з'ясувати, що таке трансдіагностичні механізми і в чому виявляється негативний вплив цих захисних механізмів [4; 6]. Номіновані механізми спроможні створити стійкий емоційний біль, що виражається в постійному і сталому гніві, страху, порушенні емоційної регуляції, а також сприяють розвиткові розладів, на кшталт: депресії, тривожності або посттравматичного стресового розладу (ПТСР). Механізми подолання, що виникають з причин хронічного емоційного болю, вивчали такі дослідники, як [2; 3; 4; 5; 6]. Означені дослідження були спрямовані на вивчення негативного впливу захисних механізмів і виокремили низку трансдіагностичних механізмів, які призводять до емоційних розладів. До цих механізмів віднесені такі, як: 1) поведінка уникнення; 2) охоронна поведінка; 3) емоційна поведінка; 4) нездатність переносити стрес; 5) емоційне уникнення; 6) когнітивне уникнення; 7) когнітивне викривлення; 8) інтерналізація (самозвинувачування); 9) екстерналізація (звинувачення інших); 10) занепокоєння; 11) румінація (стан обробки й обмірковування часто негативних думок, що повторюються, або побоювань в голові військовослужбовців).

Дослідження Метью Маккей, Патріка Феннінга, Еріки Пул, Патрісії Е. Зуріті Она [1] засвідчує, що у людей здебільшого є кілька найбільш функціонуючих механізмів, а до інших вони звертаються рідше. Як окремий випадок можна зустріти людину, яка в однаковій мірі використовує всі 11 механізмів.

Для того, щоб зрозуміти, до яких негативних захисних механізмів найчастіше звертаються військовослужбовці і як ці механізми впливають на їхній душевний стан, психологу потрібно розібратися, що потрібно змінити і як краще допомогти їм справлятися з емоційними стражданнями. Тому першим кроком на шляху здійснення психологічного втручання будуть дії психолога, спрямовані на те, щоб допомогти військовослужбовцям зрозуміти, які з їхніх думок і дій посилюють і закріплюють ту чи ту негативно забарвлену емоцію.

Враховуючи те, що в психіці людини існує багато захисних механізмів, за допомогою яких вона справляється зі стресами й болісними емоціями, і при цьому одні з цих механізмів ефективні, інші майже не працюють, а деякі з них просто не допомагають, а ще й шкодять, продовжуючи завдавати страждань, психолог у такому випадку має застосувати діагностичну методику – комплексний опитувальник визначення захисних механізмів (Comprehensive Coping Invektory – 55 – CCI-55), розроблений у дослідженнях [7; 8], і з'ясувати, які саме механізми домінують. Ця методика дозволяє психологу виокремити, ті механізми, що заважають військовослужбовцям жити і працювати на повну силу.

Анкета складається з одинадцяти модулів, кожен з яких дає змогу виявити моделі поведінки військовослужбовців, стресові ситуації і стратегії, за допомогою яких вони намагаються долати труднощі і справлятися зі стресом, встановити, як часто вони відчувають ті чи ті почуття і емоції і як часто вдаються до тієї чи тієї стратегії поведінки [4; 6].

Наступний крок психолога полягатиме у тому, щоб сприяти військовослужбовцям оволодіти процесами змін, які допоможуть їм звільнитися від надмірно сильних переживань і задіяти вивільнену енергію на організацію повноцінної життєдіяльності. Процеси змін спрямовані передусім на те, аби послабити дію негативних захисних механізмів [1; 2; 5].

Процеси змін – це методи і техніки для досягнення змінення душевного стану, що розроблені у когнітивно-поведінковій терапії, зокрема процесно-орієнтованій КПТ. Ці методики допомагають справлятися військовослужбовцям з емоційним болем.

Означені методики дають змогу військовослужбовцям, залежно від виявлених негативних захисних механізмів, досягти змін, переходячи: 1) від поведінки уникнення до активних дій; 2) від охоронної поведінки до відчуття захищеності; 3) від емоційної поведінки до рішень, заснованих на цінностях; 4) від нездатності переносити уникнення до прийняття емоцій; 6) від когнітивного уникнення до когнітивного прийняття; 7) від когнітивних викривлень до гнучкого мислення; 8) від самозвинувачень до самоспівчуття; 9) від перекладання провини до співчуття; 10) від тривожності та румінації до збалансованого мислення. Методика процесно-орієнтованої когнітивно-поведінкової терапії також передбачає профілактику рецидивів – емоцій, що сигналізують про певну небезпеку

Використання психологами діагностичної методики CCI – 55 і процесно-орієнтованої КПТ допомагає військовослужбовцям в реабілітаційний період справитися з негативним емоційним болем, що виник у результаті бойових дій, та оптимізувати свій емоційний стан.

Список використаних джерел:

1. Matthew McKay, Patrick Fanning, Erica Pool, Patricia E. Zurita Ona. Healing Emotional Pain Workbook: Process-Based CBT Tools for Moving Beyond Sadness, Fear, Worry, and Shame to Discover Peace and Resilience. New Harbinger Publications, 2022. 240.
2. Barlow, D. H., L. B. Allen, and M. L. Choate. Toward a Unified Treatment of Emotional Disorders. *Behavior Therapy*, 35(2). 2004. 205–230.
3. Frank, R. L, and J. Davidson. The Transdiagnostic Road Map to Case Formulation and Treatment Planning: Practical Guidance for Clinical Decision Making. Oakland, CA: New Harbinger Publications. 2014.

4 .Harvey, A. G., E. Watkins, and W. Mansell. Cognitive Behavioral Processes Across Psychological Disorders: A Transdiagnostic Approach to Research and Treatment. NY : Oxford University Press. 2004.

5. McKay, M., P. Zurita Ona, and P. Fanning. Mind and Emotions: A Universal Treatment for Emotional Disorders. Oakland, CA: New Harbinger Publications. 2012.

6. Nolen-Hoeksema, S., and E. R. Watkins. A Heuristic for Developing Transdiagnostic Models of Psychopathology: Explaining Multifinality and Divergent Trajectories. *Perspectives on Psychological Science*, 6(6). 2011. 589–609.

7. Pool, E. S. “The CC1-55: An Updated Assessment Tool for Transdiagnostic Treatment”. Dissertation, The Wright Institute. 2021.

8. Zurita Ona, P. E. “Development and Validation of a Comprehensive Coping Inventory”. Dissertation, The Wright Institute. 2007.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-502-3-91>

Nykyporets S. S.

senior English language lecturer

Vinnitsia National Technical University

Vinnitsia, Ukraine

Herasymenko N. V.

English language lecturer

Vinnitsia National Technical University

Vinnitsia, Ukraine

Krutchenko O. O.

English language lecturer

Vinnitsia National Technical University

Vinnitsia, Ukraine

FOSTERING CRITICAL INFORMATION ANALYSIS SKILLS IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING

In the contemporary educational landscape, the ability to critically evaluate and verify information has emerged as an indispensable competence. This need is acutely felt in contexts marred by conflict, where propaganda and disinformation pose significant threats to both individual discernment and collective well-being. The ongoing Russian-Ukrainian war of aggression underscores the urgency of equipping learners with robust

НОТАТКИ

**V МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
ТАВРІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО**

до 80-х роковин з дня смерті провідного науковця та засновника
Таврійського національного університету
Володимира Івановича Вернадського

26 березня 2025 року

м. Київ, Україна

Підписано до друку 27.03.2025. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 21,16. Тираж 100. Замовлення № 0525-052.
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.

Українсько-польське наукове видавництво «Liha-Pres»

79000, м. Львів, вул. Технічна, 1
87-100, м. Торунь, вул. Лубічка, 44
Телефон: +38 (050) 658 08 23
E-mail: editor@liha-pres.eu

Свідцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6423 від 04.10.2018 р.